

SUSTAV JAVNIH FINANCIJA U HRVATSKOJ

Pregled hrvatskog sustava javnih
financija – buduće reforme i aktivnosti

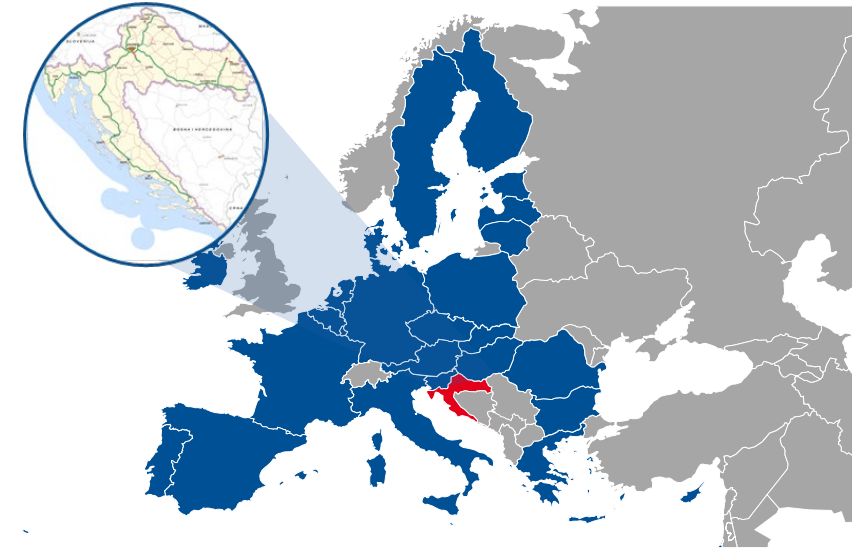
*Mreža visokih dužnosnika odgovornih za
proračun iz zemalja srednje, istočne i
jugoistočne Europe*

5. prosinca/decembra 2023.

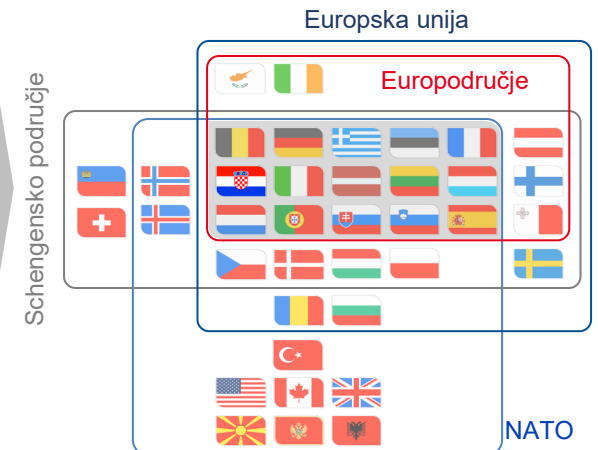
Teritorij	56.594 km ² (kopno), 31.067 km ² (more)
Stanovništvo	3,9 mil. (procjena od kraja 2022. godine)
Valuta	euro (od 1. siječnja/januara 2023.)
BDP	66,9 mlrd. eura (tekuće cijene, 2022.)
Realna stopa rasta BDP-a	6,2 % (2022.), 2,8 % (projekcija za 2023.)
BDP po stanovniku (PPS)	Hrvatska 73 %; (EU = 100 %; Slovačka 68 %, Grčka 68 %, Bugarska 59 %)
BDP po stanovniku	17.130 eura (tekuće cijene, 2022.)
Oblik vladavine	parlamentarna republika
Kreditni rejtinzi	Moody's: Baa2 (pozitivni izgledi) / S&P: BBB+ (pozitivni izgledi) / Fitch: BBB+ (pozitivni izgledi)
Glavni grad	Zagreb
Granične države članice EU-a	Italija (morska granica), Slovenija, Mađarska
Ostale granične države	Bosna i Hercegovina, Srbija, Crna Gora

Ključne prekretnice

Potpuno integrirana u sljedećim značajnim paneuropskim/globalnim organizacijama:

Predvodnica u rastu među novim državama članicama EU-a

- **rast BDP-a od 6,2 % u 2022.**, jedna od najvećih stopa u EU-u (nakon rekordnih 13,1 % u 2021.)
- očekuje se realna stopa rasta BDP-a od 2,8 % u 2023.

Snažan fiskalni položaj sa suficitom salda

- trend pada **duga opće države u BDP-u** nastavio se nakon pandemije COVID-19 te došao do **68,8 %** u 2022. (najmanji udio u BDP-u od 2011.)
- **udio suficita salda opće države u BDP-u** iznosio je **0,4 %** u 2022. zahvaljujući boljem od očekivanom priljevu poreznih prihoda, snažnom rastu gospodarske aktivnosti i povećanju razine cijena, kao i intenzivnoj racionalizaciji izdataka
- procijenjena razina fiskalnog deficita za **2023.** je **0,3 %**

Najveći korisnik paketa poticaja EU-a

- **približno 25 mlrd. eura** dodijeljenih fondova **spremno je za isplatu** u četverogodišnjem razdoblju kao potpora investicijama i rastu BDP-a

Jaka otpornost bankarskog sustava

- jedan od **najbolje kapitaliziranih bankarskih sustava EU-a** (visoka razina akumuliranih kapitalnih suficita)
- kontinuirani pad u **udjelu loših kredita** koji je 2022. kulminirao najnižim udjelom u povijesti od **3,0 %**

Usvajanje eura

- novo poglavlje u hrvatskoj monetarnoj povijesti – članica **europodručja** od 1. siječnja 2023.
- HNB je postao član Eurosustava, a time i aktivni sudionik u zajedničkoj monetarnoj politici u okviru ESB-a

Članica Europskog stabilizacijskog mehanizma (ESM)

- postala je **20. država članica ESM-a** (22. ožujka/marta 2023.)
- kompletna integracija u europodručje
- doprinos **većoj otpornosti** njezina **financijskog sustava i gospodarstva**

Pristup schengenskom području

- ispunjen 281 zahtjev schengenske pravne stečevine za pristup području **bez nadzora unutarnjih granica** od 1. siječnja/januara 2023., čime je zajamčeno **slobodno kretanje** između Hrvatske i još **26 država**

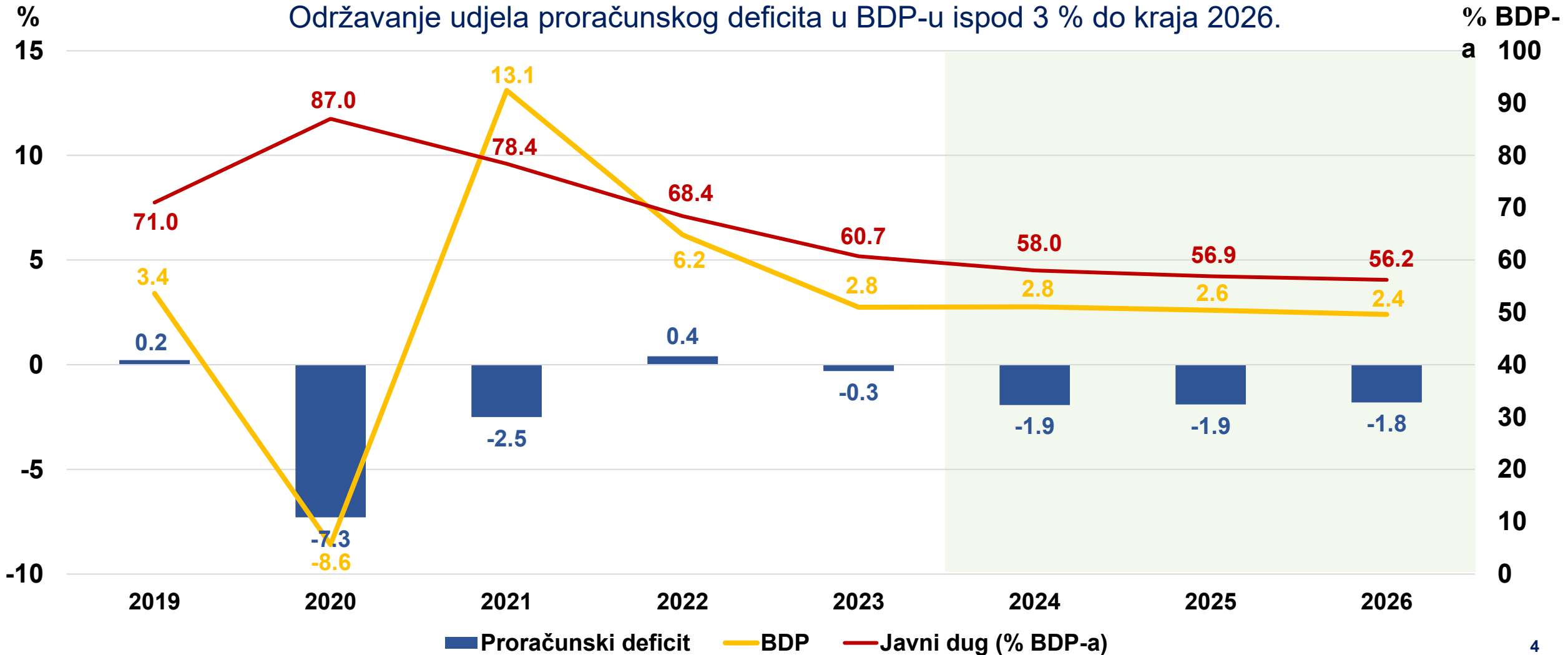
Započeti pregovori o pristupu OECD-u

- **poziv za otvaranje pregovora** primljen 25. siječnja/januara 2022.
- proces pristupa provodi se s ciljem **konvergencije s najboljim praksama** najrazvijenijih zemalja svijeta u različitim područjima

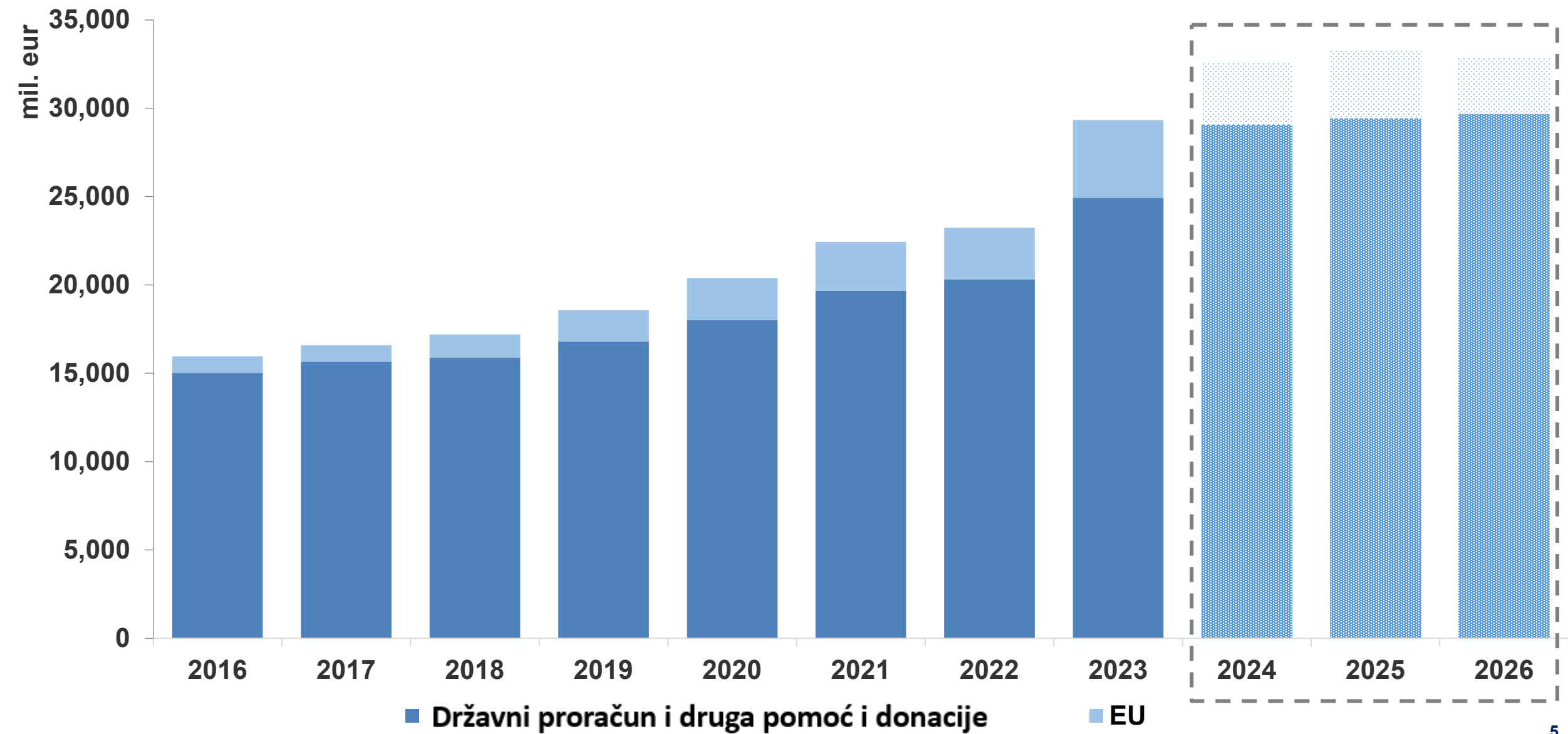
Ojačavanje fiskalne održivosti

Kontinuirani i stalni pad udjela javnog duga u BDP-u

Održavanje udjela proračunskog deficita u BDP-u ispod 3 % do kraja 2026.

Ukupni izdaci 2016. – 2026.

Podaci su prikazani upotrebom sljedeće metodologije:

2016. – 2022.: stvarno ostvareni izdaci za određeno razdoblje

2023.: „rebalans” proračunskog plana za 2023. (studeni/novembar 2023.)

2024. – 2026.: planirani podaci i projekcije za određeno razdoblje

Podaci po kategoriji izdataka prikazuju izdatke koji ne uključuju izdatke za zaposlenike i izdatke za obnovu nakon potresa – ove dvije kategorije prikazane su zasebno

Glavni izvori rasta izdataka u nadolazećem razdoblju

Mirovine i naknade za umirovljenje

Učinak novog Zakona o plaćama u javnim službama

Paket zakonodavnih promjena u području socijalne politike i sigurnosti

Redovito indeksiranje i povećanje broja korisnika

**Sveobuhvatno rješenje za plaće javnih i državnih službenika
„Jednaka plaća za istu količinu posla”**

Bolje upravljanje naknadama u sustavu socijalne skrbi

**Provedba projekata financiranih donacijama
Mehanizma za oporavak i otpornost**

Troškovi obnove i popravka štete nanosene potresima iz 2020.

Fiskalna održivost dječjih vrtića

**Provedba nastave u jednoj smjeni
Izgradnja plinovoda
Digitalizacija usluga G2B
Dekarbonizacija energetskog sektora
Razvoj vodoopskrbe i kanalizacije
Elektronički sustav naplate cestarine
Modernizacija i reforma željeznica
Povećanje učinkovitosti pravosuđa**

**Fond solidarnosti na datum 30. lipnja 2023. – 1,003 mlrd. eura
Nadolazeće razdoblje – Mehanizam za oporavak i otpornost (RRF) i državni proračun**

Dodatan izvor financiranja lokalnih i regionalnih jedinica

Ministarstvo financija provodi modifikacije u okviru računovodstva državnog proračuna u svrhu daljnjeg poboljšanja proračunskih procesa.

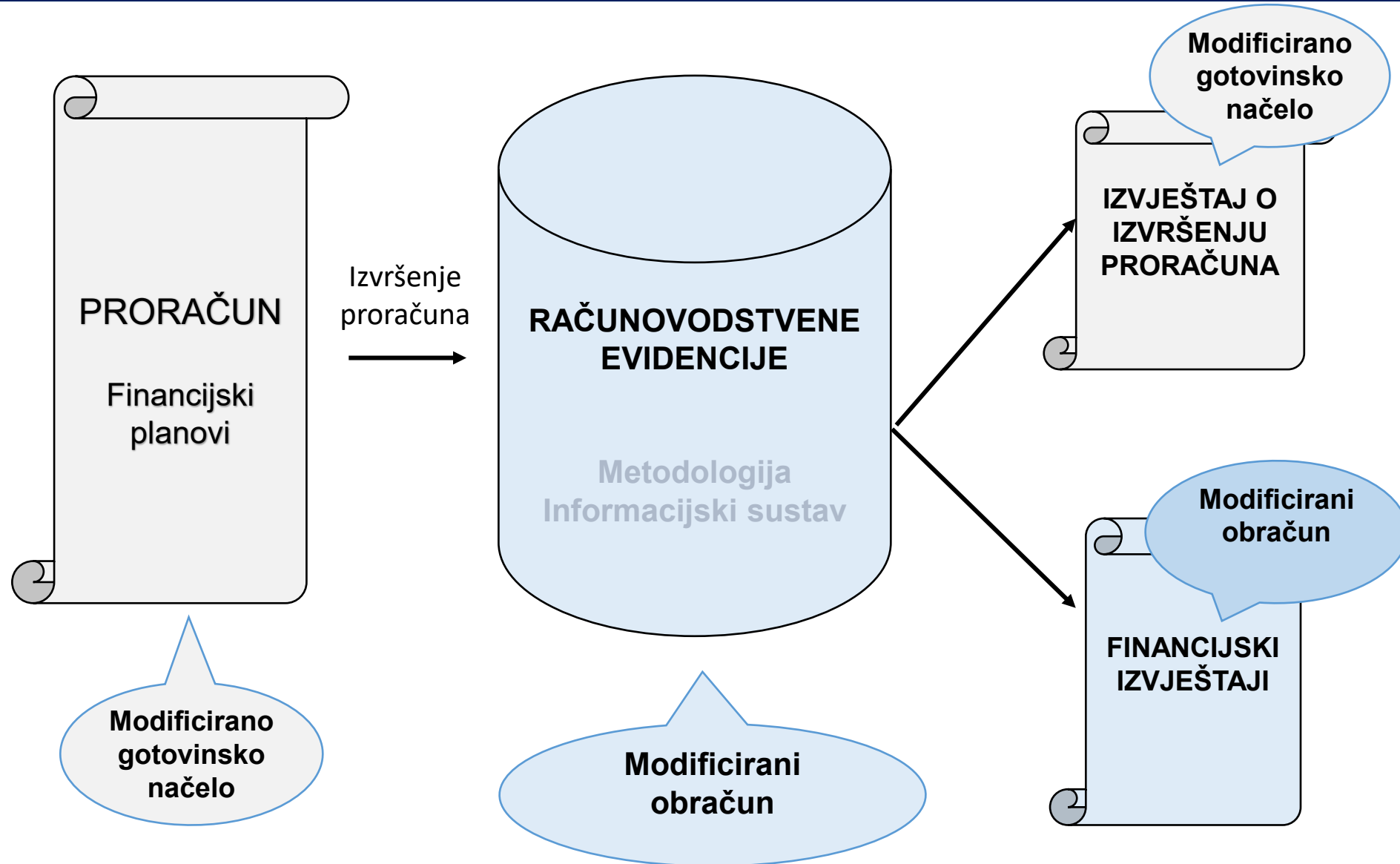
Novi podzakonski akti su u fazi pripreme, a cilj je da se do kraja 2023. odobre.

Trenutačno se računovodstvo temelji na modificiranom obračunskom načelu, što znači da se prihodi knjiže kad su mjerljivi i raspoloživi, a rashodi se priznaju po obračunskoj osnovi u izvještajnom razdoblju na koje se odnose.

Ažuriranja proračunskih procesa kako bi se uključile metodologije ekološkog planiranja proračuna i dr. su nužna i u planu.

Modernizacija
računovodstva
državnog
proračuna

Mjere reforme i buduće aktivnosti

CILJEVI DALJNJEG RAZVOJA

- ❖ poboljšanje sadržaja i kvalitete podataka u proračunskim procesima
- ❖ osiguranje učinkovitije i brže pripreme informacija potrebnih za vođenje službenih statističkih evidencija Hrvatske pri obračunu rezultata u skladu s Europskim sustavom računa (ESA) 2010.
- ❖ osiguranje metodologijskih preduvjeta za daljnje informiranje proračunskih procesa u okviru proračunskog ciklusa

Modernizacija
računovodstva
državnog
proračuna

Instrument tehničke podrške Europske komisije i reforma GU-a kao alat za ažuriranje proračunskog procesa i metodologije

Projekt: „Modernizacija računovodstva i procesa izvršenja državnog proračuna u Hrvatskoj“

- ❖ analiza postojećih računovodstvenih procesa i procesa izvršenja proračuna koji prate moderniziranu računovodstvenu metodologiju
- ❖ ažuriranje informatičkog sustava
- ❖ izgradnja kapaciteta Ministarstva financija i zaposlenika korisnika državnog proračuna te razmjena znanja u barem dvije države članice EU-a
- ❖ nova metodologija koja integrira gotovinska i obračunska načela u državno računovodstvo

**Modernizacija
računovodstva
državnog
proračuna**

Okvir za ocjenjivanje i provedbu projekata javnih investicija

Projekti javnih investicija

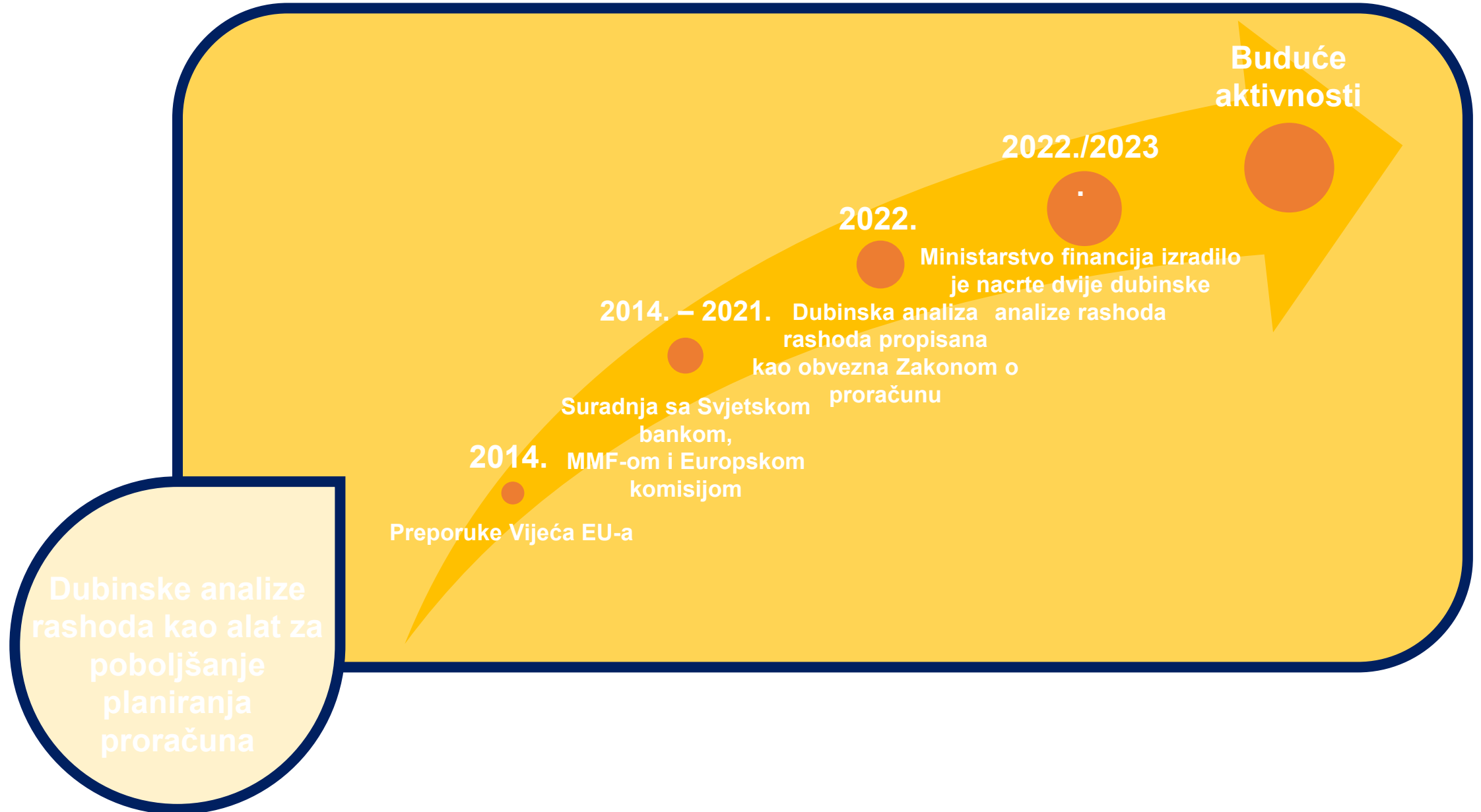
- ❖ institucijski okvir predviđen Zakonom o proračunu
- ❖ Uredba o metodologiji ocjene i postupku odobrenja projekata javnih investicija
- ❖ standardizirana metodologija
 - ❖ različiti pristup ovisno o veličini projekta (u eurima)
- ❖ minimalni standardi koje zahtijeva vlasnik projekta
- ❖ odbor na nacionalnoj i lokalnoj razini
- ❖ pregled svih projekata na razini Ministarstva financija

- ❖ IZRADNJA KAPACITETA NA NACIONALNOJ I LOKALNOJ RAZINI
 - ❖ DETALJAN PRIRUČNIK
 - ❖ RADIONICE

Proces ekološkog planiranja proračuna u Hrvatskoj

- ❖ mnoge aktivnosti u vezi sa zelenim politikama provode se kako bi se postigli klimatski/ekološki ciljevi
- ❖ odsutnost sustavnog informiranja o zelenim politikama – monitoring se odvija na razini projekta s pomoću kategorizacije programa
- ❖ osjetan porast troškova povezanih s klimatskim promjenama
- ❖ razvoj mjera i alata za ocjenu troška zelenih politika
 - ❖ praćenje rashoda ekološkog proračuna
 - ❖ ekološki aspekt u okviru dubinske analize
 - ❖ prethodna i naknadna ocjena ekološkog učinka

Proces provedbe metodologije ekološkog planiranja proračuna na državni proračun

Vijeće EU-a usvojilo je **Odluku o postojanju prekomjernog deficita** za Republiku Hrvatsku te je u svojim Preporukama posebno naglasilo kako **bi Hrvatska trebala provesti temeljitu dubinsku analizu rashoda.**

Jedna od mjera u okviru hrvatskog Plana provedbe Preporuka po državama članicama za 2014. jest **provedba dubinske analize rashoda.**

Zbog toga je dubinska analiza rashoda u Hrvatskoj bila primarno usmjerena na jedan cilj – **fiskalnu konsolidaciju!**

Dubinske analize rashoda kao alat za poboljšanje planiranja proračuna

Dubinska analiza rashoda uključuje sljedeće kategorije:

- ❖ izdaci za plaće zaposlenika u javnom sektoru
- ❖ subvencije (izuzev subvencija u poljoprivredi)
- ❖ zdravstveni sustav
- ❖ agencije, instituti, fondovi i druge pravne osobe s javnim ovlastima
- ❖ porezni izdaci

U suradnji sa Svjetskom bankom i MMF-om, Ministarstvo financija organiziralo je radionice (kao pripremne aktivnosti), i to za:

- ❖ razmjenu najbolje prakse i iskustva drugih zemalja
- ❖ utvrđivanje ključnih specifičnih ciljeva u dubinskoj analizi rashoda
- ❖ predstavljanje metodologije, potrebnih podataka i analitičkih alata i
- ❖ naučene lekcije i preporuke iz na temelju iskustva

Rezultati izvršene analize

Dubinske analize rashoda kao alat za poboljšanje planiranja proračuna

U razdoblju od 2013. do 2021. Ministarstvo financija je u suradnji sa Svjetskom bankom, MMF-om i Europskom komisijom izvršilo dubinsku analizu rashoda u područjima:

gospodarenja vodama
i otpadom

sustava javnog
zdravstva

javnog sektora (agencije,
fondovi, uredi itd.)

Ove analize provode se s ciljem osiguranja:

- ❖ održivosti fiskalnog upravljanja navedenim aktivnostima
- ❖ kontinuiranog poboljšanja sustava planiranja proračuna i
- ❖ uspostavljanja bolje kontrole nad izdacima

Dubinske analize
rashoda kao alat za
poboljšanje
planiranja
proračuna

Nastavno na provedene analize i naučene lekcije Ministarstvo financija je s početkom u 2022. Zakonom o proračunu propisalo obvezu provođenja dubinske analiza rashoda.

Dubinske analize rashoda u Hrvatskoj

- ❖ okvir predviđen Zakonom o proračunu
- ❖ svrha je poboljšanje sustava planiranja proračuna i uspostavljanje bolje kontrole nad svrhovitosti i opravdanosti upotrebe sredstava iz javnih izvora
- ❖ **Sektor za analizu potrošnje središnje države (u okviru Državne riznice)**

MINISTARSTVO FINANCIJA

DRŽAVNA RIZNICA

Sektor za
pripremu
državnog
proračuna

Sektor za
izvršavanje
državnog
proračuna

Sektor za jedinice
lokalne i područne
(regionalne)
samouprave

Sektor za državno
računovodstvo i
računovodstvo
neprofitnih organizacija

Sektor za
normativno-pravne
poslove

Sektor za analizu
potrošnje središnje
države

Sektor za
harmonizaciju razvoja
sustava unutarnjih
kontrola

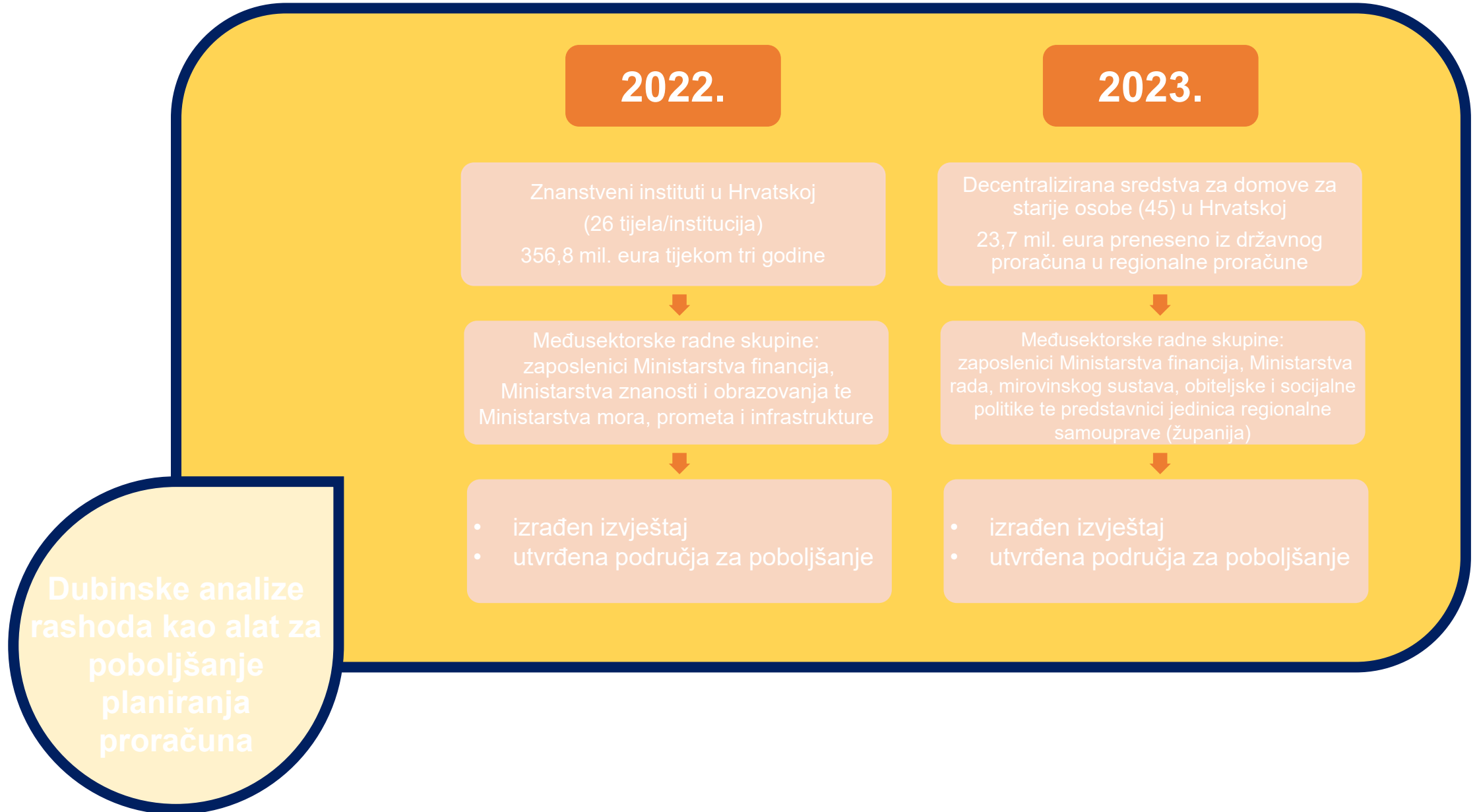
Sektor za
poslove
Nationalnog
fonda

Dubinske analize
rashoda kao alat za
poboljšanje
planiranja
proračuna

U skladu sa Zakonom o proračunu:

- ❖ svake godine Ministarstvo financija donosi odluku o Godišnjem planu provedbe dubinske analize rashoda
- ❖ ministar financija donosi odluku o **uspostavi međusektorskih radnih skupina s ciljem provedbe dubinske analize rashoda** (zaposlenici iz sektorskih tijela također su uključeni u međusektorsku radnu skupinu/sektorsko znanje u okviru tijela koje je ključno za dubinsku analizu rashoda
- ❖ obveza izrade izvještaja o rezultatima analize izdataka i rashoda koji će sadržavati preporuke za učinkovitiju potrošnju proračunskih sredstava i utvrditi potencijalna poboljšanja u pogledu alokacije postojećih izdataka i rashoda
- ❖ **Ministarstvo financija obvezno je Vladi podnijeti izvještaj o rezultatima analize na usvajanje do kraja tekuće godine**

Dubinske analize rashoda kao alat za poboljšanje planiranja proračuna

Buduće aktivnosti:

- ❖ ciljane analize koje bi mogle imati najveći učinak
- ❖ analize koje doprinose prioritetima Vlade (državni akti, program Vlade)
- ❖ rezultati analize trebali bi pridonijeti poboljšanju sustava planiranja proračuna prema programima i učincima te njihovoj povezanosti s određenim ciljem
- ❖ u interesu je nadležnih tijela/ministarstava da pridonese kvaliteti procesa analize izdataka pri provođenju međuodjelnih analiza ili pri sudjelovanju više tijela
- ❖ razvoj radne metodologije (alata)
- ❖ proces potpomognut informatičkom tehnologijom
- ❖ umrežavanje s podacima dostupnima Ministarstvu financija s pomoću informatičke tehnologije
- ❖ upotreba stručnog znanja (naučenih lekcija i iskustava)

Dubinske analize
rashoda kao alat za
poboljšanje
planiranja
proračuna

HVALA NA PAŽNJI!

